

**ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ
ՀՀ-Ի ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ**

ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	ԲՆԱԳԻՏԱԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ
ԱՄԲԻՈՆ	ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՈՒ ՆՐԱ ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ՄԵԹՈԴԻԿԱՅԻ
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ ԵՎ ԸՆԹԱՑԻԿ ՄՈՂՈՒԼ	ՀՀ-Ի ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԴԱՄԻՉ ԵՆ ՄՈՂՈՒԼՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿ	1105B4/23
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	ՍԵՐՎԻՍ
ԿՈՒՐՍ/ԿԻՍԱՄՅԱԿ	3-րդ կուրս/ 2-րդ կիսամյակ
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ	<p>ՁԵՎԱՎՈՐԵԼ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ՀՀ-ում տնտեսության զարգացման բնառետուր սային, սոցիալ-տնտեսական նախադրյալ ներքի շուրջ հստակ պատկերացում: • Վերլուծել Հայաստանի բնակչության թիվը, դրա փոփոխությունները, կազմը, տեղաբաշխման առանձնահատկությունները: • Վերլուծել տնտեսության ճյուղային ու տարածքային կառուցվածքը՝ հաշվի առնելով արտադրության շրջանային մասնագիտացումը, տեղական աշխատանքային, բնական, տնտեսական ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործումը: • Նպաստել ուսանողների տեսական գիտելիք ներքի խորացմանը, աշխարհագրական-տեսական մտածողության զարգացմանը, միջառարկայական կապերի իմացության ամրապնդմանը:
ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ	<p>ԳԻՏԵԼԻՔ</p> <p>Հիմնավորել դասընթացի, որպես ռեզիոնալ սոցիալ տնտեսաաշխարհագրական ենթագիտակարգի կարևորությունը: Վերլուծել աշխարհագրական հետազոտական մեթոդները: Ներկայացնել ՀՀ-ի բնառետուրային ներուժը և դրանով պայմա նավորված տնտեսության զարգացման հնարավորությունները: Վերլուծել ՀՀ-ի բնակչության ժողովրդագրական իրադրութ յունը՝ թիվը, վերարտադրությունը, կազմը, տեղաբաշ խումը: Խմբավերել արդյունաբերության ճյուղերն ըստ տեղաբաշխման գոծոնների: Բնորոշել տնտեսության ճյուղային, տարածքային կազմակերպման առանձնահատկությունները: Ներկայացնել տնտեսության պատմական զարգաց ման առանձնահատկությունները: Ներկայացնել արդյունաբերության գլխավոր ճյուղերի՝ էներգետի կայի, մետաղաձուլության, մեքենաշինության, քիմիական, շինանյութերի, թեթև, սննդի արդյունաբերությունների ձևավորման նախադրյալ ներք, տեղաբաշխման առանձ նահատկությունները: Վերլուծել գյուղատնտեսության գլխավոր ճյուղերի՝ բուսաբու ծության ու անասնապահության ճյուղային կառուցվածքները, տեղաբաշխումը և դրանց վրա ազդող գործոնները: Ներկայացնել տրանսպորտի հիմնական բնութագրիչները, կառուց վածքը, տեղաբաշխումը: Վերլուծել Հայաստանի արտաքին տնտեսական կապերի բնույթը, կառուցվածքը, աշխարհագրութ յունը: Վերլուծել վարչատարածքային բաժանման միավոր ներքի բնառետուրային հնարավորություն ներք, բնակչությունը, տնտեսությունը: Ներկայացնել ԼՂՀ-ի զարգացմանը նպաստող բնական ու սոցիալ-տնտեսական նախադրյալները, տնտեսության կառուցվածքը, զարգացման</p>

--

հեռանկարները:
ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆ
Գնահատել երկրի աշխարհագրական դիրքի առնձնահատկություները
մակրո, մեզո, միկրո մակարդակներում:
Դասակարգել ՀՀ-ի բնական ռեսուրսները:
Գնահատել երկրի բնական ռեսուրսներն ու պայմանները՝ տնտեսության
արդյունավետ կազմակերպման տեսանկյունից:
Հակադրել տարածքի մակերևույթի հորիզոնական մակերևույթի
թեքությունների մեծությունն ու տնտեսության կազմակերպումը:
Գնահատել ՀՀ-ի օգտակար հանածոները, հողային, ջրային, անտառային
ռեսուրսները:
Համադրել բնակչության թվի փոփոխությունն ու բնական, մեխանիկական
շարժերի գործոնները:
Քննարկել տնտեսության պատմական զագացման
առնձնահատկությունները:
Համեմատել ՀՀ-ի վարչատարածքային միավորների բնատեսուրսային
հնարավորությունները, բնակչությունը, տնտեսության կառուցվածքը:
Հակադրել ծանր արդյունաբերության զարգացումը շրջակա միջավայրի
պահպանությանը:
Բացահայտել սոցիալ -տնտեսական երևույթների պատճառահետևանքային
կապերը:
Համեմատել տնտեսության առանձին ճյուղերի՝ արդյունաբերության,
գյուղատնտեսության, տրանսպորտի, սպասարկման ոլորտի տեղաբաշխումը,
կենտրոնների միջև կապերը:
Համեմատել տարածքային շրջանացման միավորները:
ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆ
Երկրի տնտեսական, վարչական քարտեզներով գիտական
նկարագրություններ:
Վիճակագրական նյութերի կիրառություն երևույթների շարժընթացի,
վերլուծության, գծագրական աշխատանքների կատարում:
Բնակչության թվի, կազմի, տեղաբաշխման տարբերությունների շուրջ
դատողություններ:
Երկրի վարչատարածքային միավորների բնատեսուր սային, տնտեսության
կառուցվածքի շուրջ դատողություններ:
ՀՀ-ի տնտեսության առանձին ճյուղերի զարգացման կանխատեսումներ:
Զբոսաշրջության զարգացման հնարավորություն
ների կանխատեսում:

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

- ԿՐԵԴԻՏՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿ - 4
ԼՍԱՐԱՅԻՆ ԺԱՄ -64
- ԴԱՄԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ -32
- ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ -10
- ՍԵՄԻՆԱՐ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ -22
- ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԺԱՄ -4ժամ

ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Ուսումնառության ընթացքում ձեռք բերված ֆիզիկաաշխարհագրական,
տնտեսաաշխարհագրական, մաթեմատիկական, քարտեզագրական
գիտելիքներ:

ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ԵՎ ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐ

Դասախոսություն, բանավեճեր, քննարկումներ, զննական՝ աշխատանք
քարտեզներով, վիճակագրական նյութերով, գործնական աշխատանքներ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ-ի տնտեսաաշխարհագրական ընդհանուր բնութագիրը: Տարածքը,
սահմանները, աշխարհագրական դիրքը: Բնական պայմանների ու
ռեսուրսների՝ տարածքի, օգտակար հանածոների, կլիմայի, ջրերի, հողերի
բուսականդանական, ռեկրեացիոն ռեսուրսների գնահատում: ՀՀ-ի բնական
ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործում ու պահպանություն: Հատուկ

	<p>պահպանվող տարածքներ:</p> <p>ՀՀ-ի բնակչության ու աշխատանքային ռեսուրսների աշխարհագրություն: Հայաստանի բնակչության թիվը, դրա շարժընթացը, վերարտադրությունը: Բնակչության միգրացիա, ազդեցությունը բնակչության թվի, կազմի վրա: Բնակչության սեռատարիքային, ազգային կազմի վերլուծությունը: Աշխատանքային ռեսուրսները, նրանց օգտագործումը: Բնակչության տեղաբաշխում և տարաբնակեցում: Քաղաքային և գյուղական տարաբնակեցում: Քաղաքներ, դրանց դասակարգումը: Երևանի, Գյումրու, Վանաձորի ու մի քանի այլ քաղաքների տնտեսաաշխարհագրական բնութագրերը: Գյուղեր, դրանց դասակարգումը: Տարաբնակեցման ցանցի ներկայիս հիմնախնդիրները:</p> <p>ՀՀ-ի վարչատարածքային բաժանում, դրա փոփոխությունները: Մարզերի բնութագիրը:</p> <p>ՀՀ-ի տնտեսության կառուցվածքը: Արդյունաբերություն Հայաստանի տնտեսության զարգացման պատմաաշխարհագրական համառոտ ակնարկ՝ նախախորհրդային, հետխորհրդային և անկախության փուլեր:</p> <p>ՀՀ-ի տնտեսության առաջատար ճյուղերի բնութագիրը: Վառելիքաէներգետիկ, մետաղաձուլական, մեքենաշինական, քիմիական, շինանյութերի, թեթև, սննդի արդյունաբերությունների կառուցվածքը, տեղաբաշխումը, զարգացման հեռանկարները:</p> <p>ՀՀ-ի գյուղատնտեսություն: Գյուղատնտեսության զարգացման նախադրյալների վերլուծություն: Հողային ֆոնդի կառուցվածքը: Հողաբարելավում, տեսակները, կիրառությունը: Գյուղատնտեսության մասնագիտացված ու համալիր զարգացած ճյուղեր:</p> <p>Բուսաբուծություն, կառուցվածքը, տեղաբաշխումը: Անասնապահություն, ճյուղային կառուցվածքը, տեղաբաշխումը:</p> <p>ՀՀ-ի տրանսպորտ: Ընդհանուր բնութագիրը, կառուցվածքը, առանձին տեսակների՝ երկաթուղային, ավտոմոբիլային, խողովակաշարային, օդային բնութագիրը: Տրանսպորտի տարածքային կազմակերպումը:</p> <p>ՀՀ-ի սպասարկման ոլորտ: Սպասարկման ոլորտի կառուցվածքը, ընդհանուր բնութագիրը: Արտաքին տնտեսական կապեր:</p> <p>ԼՂՀ-ի տնտեսաաշխարհագրական համառոտ բնութագիրը՝ բնական պայմաններն ու ռեսուրսները, բնակչությունը, տնտեսությունը:</p>
--	---

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	
ՀԻՄՆԱԿԱՆ	

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Վալեյան Լ. ՏՀայաստանի տնտեսական ու սոցիալական աշխարհագրություն, Ե. 1988թ. 2. Մելքումյան Ս. ՏՀայաստանի Հանրապետության և Լեռնային Ղարաբաղի տնտեսական ու սոցիալական աշխարհագրություն, Ե. 2007թ. 3. Խոջաբեկյան Վ. ՏՀայաստանի բնակչության վերարտադրությունը և տեղաշարժերը XIX-XX դարերում և XXI դարի շեմին, Ե. 2001թ. 4. ՏՀՀ-ի սոցիալ տնտեսական վիճակագրական տեղեկատուներ, Ե. 2007թ. 5. ՏՀայաստանի Ազգային ատլաս, Ե, 2007թ.
--	---

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ	
-----------	--

	<ol style="list-style-type: none"> 6. Ադոնց Մ. ՏՀայաստանի ժողովրդական տնտեսություն և հայ տնտեսագիտական միտքը XX դարում, Ե. 1968թ. 7. Առաքելյան Բ. ՏՀայաստանի քաղաքները և արհեստները, Ե. 1964թ. 8. Վալեյան Լ. ՏՀասարակական աշխարհագրության ներածություն, Ե. 1999թ. 9. Մ. Մանասյան, Ա. Գրիգորյան, Ա. Պոտոսյան ՏՀիրակի բնությունը, բնակչությունը, տնտեսությունը, Ե. 2002թ. 10. Մ. Մանասյան, Ա. Գրիգորյան, Ա. Պոտոսյան ՏԼոռու բնությունը, բնակչությունը, տնտեսությունը, Ե. 2002թ.
--	--

ՄՏՈՒԳՄԱՆ ԵՎ
ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՁԵՎԵՐԸ

Ստուգումն իրականացվում է 2 գրավոր և 1 բանավոր քննություններով, 100 բալային համակարգով:
Գրավոր քննության հարցաթերթիկը բաղկացած է 8 հարցերից՝ 2-ը 20-ական, 6-ը՝ 10-ական, իսկ բանավորինը՝ 3 հարցից՝ 35, 35 և 30 միավորային արժեքներով:

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ
ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ ԵՎ
ԿՇԻՌ

1. Բաղադրիչ 1- 10% (հաճախումներ)
2. Բաղադրիչ 2-20% (ընթացիկ ստուգում 1-ին)
3. Բաղադրիչ 3-20% (ընթացիկ ստուգում 2-րդ)
4. Բաղադրիչ 4-40% (ամփոփիչ ստուգում)
5. Բաղադրիչ 5-10% (ընթացիկ ակտիվություն)

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ
ՍԱՆԴՂԱԿ

Տարային գնահատական	Գնահատականի պաշտոնական թվային համարժեքը	ԳՊՄԻ գնահատական
A+	5+	96-100
A	5	91-95
A-	5-	86-90
B+	4+	81-85
B	4	76-80
B-	4-	71-75
C+	3+	66-70
C	3	61-65
C-	3-	40-60
D	2	Մինչև 39

ՈՒՍԱՆՈՂԻ ԾԱՆՐԱԲԵՌՆՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱԺԱՄԱՆԱԿԸ

կրեդիտ/կրեդիտ ժամ-4/120

Հ/Հ	Թ Ե Մ Ա	Լսարանային ժամեր					Ուսանողի ինքնուրույն աշխատածանանակը	Ուսանողի ընդհանուր աշխատածանանակը
		Դասախոսություն	Գործնական	Լաբորատոր	սեմինար	Ուս. պրակտիկա		
1.	ՀՀ-ի տնտեսաաշխարհագրական ընդհանուր բնութագիրը: Տարածքը, սահմանները, աշխարհագրական դիրքը: Բնական պայմանների ու ռեսուրսների՝ տարածքի գնահատում:	2					1	3
2.	Օգտակար հանածոների, կլիմայի գնահատում:	2					1	3
3.	Օգտակար հանածոների, կլիմայի գնահատում:		2				1	3
4.	Ջրերի, հողերի բուսակենդանական ռեսուրսների գնահատում:	2					1	3
5.	Ջրերի, հողերի բուսակենդանական ռեսուրսների գնահատում:				2		2	4
6.	ՀՀ-ի բնական ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործում ու պահպանություն:				2		1	3
7.	Հայաստանի բնակչության թիվը, բնական վերարտադրություն, մեխանիկական շարժ	2					1	3
8.	Հայաստանի բնակչության թիվը, բնական վերարտադրություն, մեխանիկական շարժ				2		2	4
9.	Բնակչության տեղաբաշխում և տարաբնակեցում: Քաղաքային և գյուղական տարաբնակեցում:	2					1	3
10.	Բնակչության տեղաբաշխում և տարաբնակեցում: Քաղաքային և գյուղական տարաբնակեցում:		2				2	4
11.	ՀՀ-ի վարչատարածքային բաժանում, դրա փոփոխությունները: Մարզերի բնութագիրը:	2					1	3
12.	ՀՀ-ի վարչատարածքային բաժանում, դրա փոփոխությունները: Մարզերի բնութագիրը: Երևան, Արմավիր, Արարատ, Արագածոտն, Կոտայք:				2		3	5
13.	Հայաստանի տնտեսության զարգացման պատմաաշխարհագրական համառոտ ակնարկ				2		1	3
14.	ՀՀ-ի տնտեսության առաջատար ճյուղերի բնութագիրը: Վառելիքաէներգետիկ համալիր, կառուցվածքը, տեղաբաշխումը, զարգացման հեռանկարները:	2					1	3
15.	ՀՀ-ի տնտեսության առաջատար ճյուղերի բնութագիրը: Վառելիքաէներգետիկ համալիր, կառուցվածքը, տեղաբաշխումը, զարգացման հեռանկարները:				2		2	4
16.	Մետաղաձուլության, մեքենաշինության, ճյուղային կառուցվածքը, տեղաբաշխումը:	2					1	3
17.	Քիմիական, շինանյութերի արդյունաբերությունների կառուցվածքը, տեղաբաշխումը, զարգացման հեռանկարները:	2					1	3
18.	Ծանր արդյունաբերության ճյուղերի տարածքային կազմակերպման առանձնահատկությունների վերլուծություն:				2		1	3
19.	Թեթև, սննդի արդյունաբերությունների, կառուցվածքը, տեղաբաշխումը, զարգացման հեռանկարները:	2					1	3

20	Թեթև, սննդի արդյունաբերությունների, կառուցվածքը, տեղաբաշխումը, զարգացման հեռանկարները:				2		1	3
21	ՀՀ-ի մարզերի՝ Գեղարքունիք, Լոռի, Շիրակ, Սյունիք, Վայոց ձոր, Տավուշ բնութագիրը		2				2	4
22	Գյուղատնտեսության զարգացման նախադրյալների վերլուծություն: Հողային ֆոնդի կառուցվածքը, հողաբարելավում:	2					1	3
23	Գյուղատնտեսության զարգացման նախադրյալների վերլուծություն: Հողային ֆոնդի կառուցվածքը, հողաբարելավում:				2		1	3
24	Բուսաբուծություն, կառուցվածքը, տեղաբաշխումը:	2					1	3
25	Բուսաբուծություն, կառուցվածքը, տեղաբաշխումը:				2		1	3
26	Անասնապահություն, ճյուղայի կառուցվածքը, տեղաբաշխումը:	2					1	3
27	ՀՀ-ի գյուղատնտեսության կառուցվածքը, տեղաբաշխումը:		2				1	3
28	Տրանսպորտի ընդհանուր բնութագիրը, կառուցվածքը, առանձին տեսակների բնութագիրը:	2					1	3
29	Տրանսպորտի ընդհանուր բնութագիրը, կառուցվածքը, առանձին տեսակների բնութագիրը:				2		1	3
30	Սպասարկման ոլորտի կառուցվածքը, ընդհանուր բնութագիրը: Արտաքին տնտեսական կապեր:	2					1	3
31	ՀՀ-ի արտաքին տնտեսական կապերի աշխարհագրություն:		2				1	3
32	ԼՂՀ-ի ռեսուրսները, բնակչությունը, տնտեսությունը:	2					1	3
Ընթացիկ ստուգում 1								5
Ընթացիկ ստուգում 2								5
Ամփոփիչ ստուգում								7
Ընդամենը								120